

Sokrétű munka A három Lele fiú

Nőpolitika a Gabonatermesztési Kutató Intézetben

Az MSZMP KB 1970 februárjában állást foglalt, és határozatot hozott a nők politikai, gazdasági és szociális helyzetéről. Összegezte fejlődésünk 25 évének nőpolitikai eredményeit, s egyúttal cselekvésre mozgósított. A kormány 1013/70. számú végrehajtási utasítása alapján az üzemeknek, intézményeknek az említett kérdésben intézkedési tervet kell kidolgozniuk.

Intézetünk, a Gabonatermesztési Kutató Intézet mezőgazdasági kutatással foglalkozik. Munkánk jelentős részét a szántóföldi kísérletek adják. A speciális tevékenység (például növények keresztezése, adatfelvételések) pontosságát és nagy kezűességet igényel. A szántóföldi kispácellákról bekerült termés további vizsgálata laboratóriumokban történik. Mindennek természetes velejárója, hogy intézetünk dolgozóinak 50 százaléka nő. Nőmunkatársaink 60 százaléka fizikai dolgozó. A fizikai munka intézetünkben aránylag kis fizikai igénybevételt, és nagyobb szakmai tudást igényel. Első teendőnknek tartottuk, hogy azokat a fizikai dolgozókat, akik nem végeztek el az általános iskola nyolc osztályát, egyetértéssel beiskolázzuk.

A lehetőséggel éltek nő-dolgozóink. A fizikai dolgo-

zók körében a szakmai felkészítést hivatott biztosítani az idén szervezett háromhónapos szakmai továbbképzés is. A szakmai érdeklődést mutatja, hogy a tanfolyamon 85 százalék a nők részvétele. A tanfolyamot munkaidőben tartjuk, a témavezető kutatók bevonásával. Célunk, hogy fizikai dolgozóink érezzék munkájuk értelmét, jelentőségét, tisztában legyenek fontosságával.

Intézetünk régi problémát oldott meg azzal, hogy a fizikai dolgozók körében biztosította a nők egész évi foglalkoztatását. Bérrendezés során elértük, hogy az egyenlő munkáért, egyenlő bért elve érvényesüljön.

Az intézetben indított idegennyelvi tanfolyamokkal kívánjuk elősegíteni a fiatal kutatók nyelvi képzését. A kutatói munkakörben dolgozó nők 80 százaléka vesz ezeken részt. Az intézetben munkaidő-kedvezményrel és 50 százalékos tandíj-hozzájárulással segíti az idegen nyelvek tanulását.

Minden tekintetben alkalmazkodik az egyenlő elbírálás elvére. A kutatók kinevezésénél például az számít, hogy a szakmai követelményeknek (nyelvvizsga, publikáció stb.) mennyire tett eleget a jelölt, legyen szó nőről vagy férfiről.

Szervezett politikai oktatáson (marxista egyetem, középiskola, párt- és szakszervezeti oktatás) 70 száza-

léban nők vesznek részt. Igen nagy az érdeklődés a fizikai dolgozó nők körében a marxista középiskola iránt. Jelentős segítség, hogy az intézetben évek óta kihe-lyezett szemináriuma működik a marxista középiskolának, helyi előadókkal. Társadalmi munkát is szívesen vállalnak: a szakszervezeti tisztségviselők 90 százaléka nő. A társadalmi szervek (MSZMP, KISZ, szb) vezető-ségében a nők, férfiak aránya 50-50 százalék, a KISZ-és a szakszervezeti bizottság titkárai nők.

Az intézetben egyszemélyi vezetés van, de az igazgató rendelkezéseit az igazgatói tanács útján hozza, ahol a nők részvétele 25 százalékos. Intézetünkben 54 kutató dolgozik, közülük 14 nő. Ez a kedvezőtlen arány a mező-gazdasági kutatással, és az intézet területi szétszórta-gával magyarázható. Nem magyarázható azonban, hogy intézetünkben csak egy nő osztályvezető dolgozik, és nincs tudományos minősítés-sel rendelkező női kutatónk.

Nyolc laboratóriumunkból viszont ötnek nő a vezetője. Ezek a tények a nőpolitikai irányelveknek további helyi figyelembevételét és megol-dását siettetik.

A nők szociális helyzeté-vel kapcsolatban elmond-hatjuk, hogy 1972-től kezd-ve évenként 30 ezer forintot osztottunk ki a nagycsaládos dolgozók között beiskolázási segély címén, gyermekem-ként 200-300 forintos arányban. 1972-73-ban tíz nődolgozó kapott 92 ezer fo-rint értékben vissza nem tér-tendő lakáshozzájárulást.

A nyereségértesítésből évek óta 700 forintot kap-nak a gyermekgondozási szabadságon levő anyák. A hetenként egy alkalommal biztosított orvosi rendelés el-ődtől rabló sorbanállástól ki-mélt meg a dolgozó nőket. Az üdültetést úgy szervez-zük, hogy nagyobb hánya-dát családosan lehessen igénybe venni. Felmértük, hogy a kiszombori kutatási bázison dolgozó munkatár-saknak 46 óvodáskorú gyer-meke van. Ennek arányában 220 ezer forinttal járultunk hozzá az ott létesítendő új óvoda építéséhez.

A nők érdekében tett in-tézkedéseket nem hivalko-dásból összegeztük, hanem azért, hogy rámutassunk azokra a lehetőségekre, ame-lyeket az MSZMP KB hatá-rozata tartalmaz.

Dr. Faragó László,

az intézet pártszervezetének titkára

Egy alakulatnál — Hogyan állnak helyt?

A Dóc községi Lele fiúk egy alakulatnál teljesítenek szolgálatot. Kiskunhalason alapkiképzést kaptak, Baján tisztestanfolyamot végeztek. Akkor örvezetők és rajpa-rancsnokok lettek. Jelenleg szakaszvezetők. Tavaly ősszel Ferenc, a legidősebb testvér megelőzte az öcsköket, sza-kaszparancsnok-helyettes lett.

— Ez a beosztás nagyobb felelősséget igényel, mint a rajparancsnoki — jegyzi meg Feri —, mert harminc ember katonai és politikai képzése, tudatformálása, fegyelmének alakítása elég bonyolult mun-ka. — A szakaszparancsnok-helyettesi beosztásban viszont — folytatta Feri — több időm van egyénileg foglal-kozni a fiúkkal, mint amikor rajparancsnok voltam.

Feri a nevelő munkában — nagyon helyesen — az egyéni meggyőzést tartja el-sődlegesnek, folyamatosan és rendszeresen szót vált beosz-tottjaival. A parancsnokhe-lyettesnek a szakasz minden tagjával sikerült közvetlen kapcsolatot kialakítani, ami-nek hatására a fiúk ószin-tén elmondják a problémái-kat, bármilyen jellegűek is azok.

Korábban például Bánfi Sanyi arról panaszkodott Fe-rinek, hogy a feleséget nem tűri az anyós, és ha nem tud intézkedni, könnyen válásra kerül sor. Feri javaslatára a századparancsnok szabadsá-got biztosított Bánfi határ-őrnek.

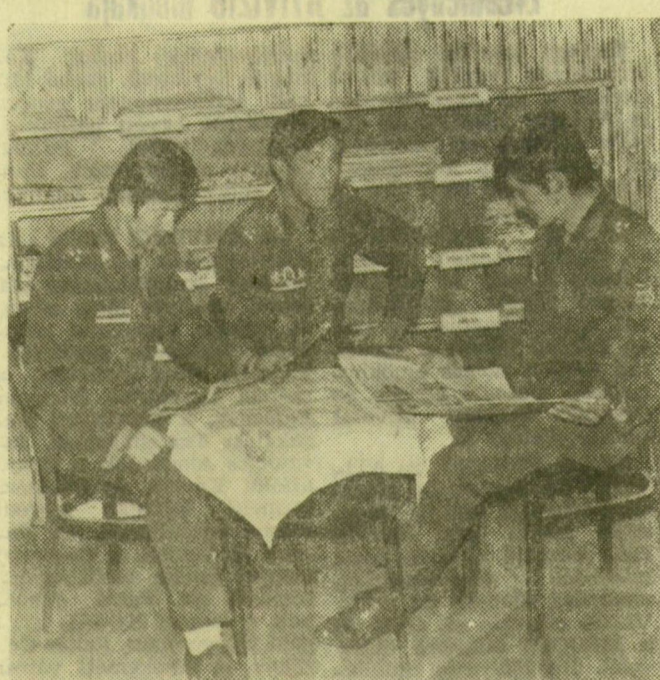
— Amikor Sanyi vissza-jött — mondta Feri —, jól-eső érzéssel értesültem tőle, hogy megszűnt a családi gondja.

— Levente — a középső fiú — már a harmadik ki-képzési ciklusban rajparancs-nokoskodik.

— Legmaradandóbb élmé-nyeimet az első ciklusban szereztem — állapította meg Levente. — Úgy érzem, hogy akkor, mint kezdő, nagyon igyekeztem, nem akartam le-maradni senkitől. A második és harmadik ciklusban vi-szont — folytatta — sok munkát már rutinból végez-tem.

Abban persze igaza van Leventének, hogy a korábbi eredményekhez viszonyítva, valami pluszt mindig szük-séges a rajparancsnoknak produkálni, amit joggal vár-nak az előjárók is. De Le-ventének egyáltalán nincs miért szégyenkeznie, mert a században jelenleg is ő a leg-jobb rajparancsnok, és a raja a zászlóaljnál a legjobbak közé tartozik.

A Lele fivérek becsülettel állnak helyt katonáknál. Előjárójuk véleménye szer-int: őszinték, nyitlak és

A Lele fiúk az egység klubjában

egyeneselek. A parancsnoklási követelményeknek határozot-tan, igazságosan és eredmé-nyesen tesznek eleget. Ma-gas fokú önállósággal rendel-keznek, és fáradhatatlanul dolgoznak. Aktívak a moz-galmi munkában is, beosz-tottjaik körében őszinte lég-kört, jó közösségi szellemet alakítanak ki.

A rajkollektívák összeko-vácsolásáért végzett munká-juk külön dicsérendő, mert egy-egy rajjal csak néhány hétig, esetleg három hónapig dolgoznak együtt. Leléké ugyanis újonckiképzésen pa-rancsnokoskodnak, ahova gyakran érkeznek és távo-znak a fiúk. És a kiképzők-nél egyáltalán nem könnyű alparancsnokoskodni, hiszen sok apró munkát, türelmes, oktató-nevelő tevékenységet kell végezni, hogy a civil életből bevonuló fiúk kü-lönböző megrázkódtatás nél-kül tudjanak beilleszkedni az új életrendbe.

Lelék jól csinálják a pa-rancsnoki munkát. Hozzáér-tésük, példás munkájuk

eredményeként az általuk vezetett rajok élenjáró címet nyertek. De mindhárom sza-kaszvezető egyénileg is je-leksedik a versenymozgalom-ban. Ferenc és Arpi „Egység Élenjáró Katona”, Levente pedig a Határőrség Kiváló Katonája. Jó munkáért, ki-váló parancsnokságáért Feri kilencszor, Levente nyolc-szor, Arpi ötször kapott di-csérletet.

Arpi fegyelmélettségben kissé elmaradt a bátyusok-tól, néhány csínytevése volt. Bár a testvérek között a leg-fiatalabb, viszont ő az „öre-gebb” katona. A jószándék persze Arpiban is megvan — sőt nagyon eredményesen dolgozik —, és a hátralevő hetekben, amíg katona lesz, meg szeretné szüntetni az el-maradást, következetesen ke-rülni fogja a szórakozás kö-zben magukról megféledező cimborákat. Mert Arpi tulaj-donképpen szilárd jellemű egyén. Ahogy egyik parancs-noka minősítette: „minden tekintetben megbízható”.

Gazsó Béla

Szépítik a Városligetet

Szorgos munka folyik a budapesti Városligetben: a Kertészeti Vállalat 76 ezer négyzetméter területet rendez a Széchenyi fürdő, a föld-alatti állomás és a tó kör-nyékén. Szabó Béla 15 tagú brigádja, 18 ezer négyzetmé-ter területen már befejezte a földmunkákat, és kiásta az

öntözőhálózat árkainak jó részét is. A BUVÁTI által készített tervek szerint, a földalatti állomása előtt lesz a park legszebb része: ter-mészkő lépcsősor építenek, s teraszos formában ültetett cserjékkel képeznek ki itt a tömör zöldfelületet.

A rengeteg és sürgős ásás miatt már nem jutott ideje kutatásai tudományos feldolgozásá-ra. Maga is érezte, hogy keveset publikál. 1928-ban ezt írta: „... a mi kevés időt tudnék is szo-rítani a régészet irodalmi művelésére, elveszik az új ásatások: mindennél fontosabb a még épen hagyott temetők és lennének megmentése. Más-kor a tréfa szavával mondott le tudományos terveiről, így: „Nagy könyv kellene ahhoz, majd meg is írja azt egyszer valaki, ha megint jó világ lesz, s én már előre gratulálok az aka-démiai tagsághoz, ami azért bizonyára kijár. Én készen fogok rá mindent, ásatási naplót, tér-képet, fotográfiákat, cserépből, kőből, bronzból való képzőműveléssel himmi-hummik százait meg ezreit, önék csak éppen az ész kell adni hozzá, amivel rendszerbe zavarja az egészet. Hiszen utóvégre ha nekiveselkednék, én is ósz-sze tudnék szedni egy kis szisztematikus fantá-ziát, de nem is való az ilyen parasztrégészhez, meg nem is vagyok én olyan telhetetlen ember, hogy mindent eldolgozzak az utódaim elől.”

(Folytatjuk.)

Tatarozás — műanyaggal

Budapesten a tanácsi ke-zelésben levő lakóépületek homlokzati felülete mintegy 22 millió négyzetméter, amely egy 1100 kilométer hosszú útvonal két oldalán képzeletben felépített tíz mé-ter magas ház sor homlokzati felületével egyenlő. Ennek 98 százaléka vakolattal készült, és csupán 2 százaléka kő vagy egyéb burkolatú. Rá-adásul az összfelületnek csu-pán 15 százaléka érdemi ki-a „jó” minősítést, s mindössze 24 százaléka kapott az elmúlt tíz évben a tatarozá-sok során fiatalító „injekci-ót”. A fennmaradó 61 száza-lék megfakult, töredezett, repedezett — egyszóval sürgős felújításra vár.

A házak tatarozása — s megfelelő homlokzati kiké-pzése — országos probléma, amelynek megoldása súlyos százmilliókba kerül, s mire a munka végére érnek a ta-tarozók, kezdek el elölről. A homlokzatok ugyanis gyo-rsan öregednek, élettartamuk aránylag rövid. Ez készítette az építészeti szakembereket arra, hogy intenzíven foglal-kozzanak a házak homlok-zatvédelmével. Széles körű kutatómunka kezdődött, s a tudomány munkái azt a feladatot kapták: találják meg a jövő homlokzati anyagát. Azt, amely megfe-lél egy sor követelménynek: jól tapad, tartós, nem rep-ed, a vizet taszítja, színét tartja, esztétikus és — nem utolsósorban — olcsó.

A szakemberek a sokféle szempontot megfelelő anyá-gát a műanyagban találták meg. Többfajta — lágy és kemény — műanyaggal kí-sérleteztek. Végül is a pál-mát a „murovit” néven is-mert úgynevezett vinikopolim-ter alapú műanyagfesték-nek ítélték. Ez különleges, durva szemcséjű töltőanya-got tartalmaz. A festéket kü-lönböző folyadékokkal hígít-ják, amely fél óra alatt tel-jesen megszárad, és 120 perc

alatt megkeményedik. A mű-anyag különleges rusztikus hatást kelt, és a homlokzat kisebb egyenlőtlenségeit jól takarja. Természetesen több-féle színben elkészíthető.

Egy követelménynek azon-ban a murovit nem felel meg: egyelőre drága. Igaz, alkalmazása még így is ki-fizetődőbb, mint a hagyomá-nyos anyagok használata. Egyöntetű a megállapítás, hogy alkalmazásával az épü-letek felújítási periódusa ki-tolható, az épületeket az ed-diginél ritkábban kell fel-újítani, a hosszabb élettart-am következtében tehát bő-ven visszatérül a többlet-befektetés.

A kedvező tapasztalatok alapján Budapestén a XII. és a XIV. kerületben már több lakóházat műanyaggal „tataroznak”.

Hegedűs
András:

Móra Ferenc hétköznapijai

61. Szeged környékén zajig sírokat talál-tak. A kubikos, aki már járt a mú-zeumban, jelentést tett a csendőrnek, és megkérte, hogy értesítse a múzeumot is. A csendőr megnézte a koponyát, megpiszkálta mel-lette a vaslánczát, és kijelentette: „Nem most lett agyonverve. Semmi közöm hozzá, nem az én hatáskörömbé tartozik.” Bent a városban, az új klinika építéskor, hat méter mélységben csontvázat találtak. Hadrianus-éremmel. A dip-lomás emberek megvakarták az érmén a csá-szár képét a bicskaheggyel, hogy arany-e, de nem tettek jelzést a múzeumnak. Az egész ügyet a kubikos jelentette Mórának akkor, amikor már ráépítették az őskőre a bőrgyógyászati pa-lyint.

Ezért Móra szerint nem törvény kell most a régiségek védelméről, hanem határozott tett. Közölte is megvalósítandó javaslatát a minisz-terrel. „Autóra kell ültetni nyolc-tíz régészt... egy év alatt el lehet készíteni dűlőútról dű-lőútra az alföldi halmok kataszterét, aztán nekilátni minden évben aratás után, meg kis télel-dén a munkának... s tíz év alatt olyan nép-vándorláskori múzeumot lehetne csinálni Ma-gyarországon, amilyen nincs és nem is lehet se-hol a világon, s aminek csodájára járnának né-metek, franciák, angolok...”

Láttuk, a régiségek mentésében Móra maga mutatott példát. Pedig igazgatói munkaköre mi-att rengeteg elfoglaltsága volt. Halott könyvek, festett vásznak, kitömött madarak „felelőtlén-ura” volt, akták és nyugták „felelős rabszolgá-ja”-ként élt. Mégis fáradhatatlannak bizonyult, ha a régészeti emlékek gyűjtéséről volt szó. „Régiségmentésre mindenüvé elmegyek, ahová hívna — válaszolta a hozzá intézett levelekre —, ha nincs a környéken múzeum, s ha meg-hívóim nem féltenek attól, hogy a helyi köz-igazgatás kizsuppoltat, mint gyanús idegent, aki iparigazolvány nélkül feláskálja azt, aminek föl-ásására ősi jogon és józan ész szerint elsősor-ban Móra és a disznók illetékesek.” Leggyakrab-ban Szeged környékén ásatott. Korán felismer-te, hogy ez a vidék hallatlanul gazdag régészeti